

УДК 658.7:658.1

Н. Р. Струк*Українська академія друкарства***ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ЛОГІСТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ**

Визначено особливості логістичних витрат, окреслюється важливість розробки ефективних методів аналізу, представлено авторську розробку щодо поділу за видами економічного аналізу логістичних процесів сучасних підприємств.

Економічний аналіз, логістичний процес, підприємство, витрати.

В умовах глобалізаційних процесів розвитку економіки особливо важливого значення набувають питання щодо пошуку альтернативних, інноваційних управлінських підходів, реалізація яких дасть підприємству економічний ефект.

Сьогодні для підприємств країни першочерговим завданням повинен бути пошук науково обґрунтованих шляхів підвищення ефективності їхньої діяльності на основі впровадження інноваційних методів управління всіма бізнес-процесами, в яких бере участь підприємство, що, у кінцевому підсумку, повинне проявлятися в поліпшенні його економічних параметрів. Саме тому особливої уваги потребує такий напрямок, як логістика, що є лакмусовим папірцем для аналізу життєздатності підприємства в сучасних реаліях.

Проблеми пошуку управлінських підходів, що орієнтуються на логістичну концепцію, уже тривалий час розглядають у своїх працях українські вчені-економісти, зокрема, М. Окландер, О. Новиков, Л. Фролова, Н. Чухрай, Є. Крикавський та ін. У їхніх працях відображено ґрунтовні результати досліджень основних шляхів і чинників розвитку українського підприємництва завдяки впровадженню логістичного підходу до управління матеріальними й іншими потоками. Проте існуюче ринкове середовище, в якому працюють сучасні підприємства, диктує потребу в продовженні досліджень проблеми ефективності та впровадження логістики.

Завданням цієї статті є розкриття методологічної сутності економічного аналізу логістичних процесів. Поставлена мета зумовила необхідність аналізу специфіки системи управлінської звітності, яка дозволяла б визначити належність логістичних витрат до певного функціонального циклу.

У кожному логістичному циклі результати логістичної діяльності підприємства відображаються фактичним розміром витрат, пов'язаних з виконанням певних логістичних операцій, кожна з яких виступає необхідною умовою здійснення даного циклу. Тому актуальним питанням для підприємств є створення адаптованої до їх специфіки системи управлінської звітності, яка б дозволяла визначати розміри і належність логістичних витрат до певного функціонального циклу. До того ж існує можливість використати той факт, що витрати, пов'язані з прогнозуванням попиту, управлінням замовленнями, упако-

уванням і складуванням продукції тощо, можуть і повинні бути відокремлені від інших витрат, адже їх розрахунок здійснюється на основі прямого методу. З урахуванням цього для групування логістичних витрат щодо їх належності до певного функціонального циклу пропонується використання таких ознак, як: відповідність певному рахунку бухгалтерської звітності; відношення до зміни обсягів виробництва (реалізації) продукції; можливість розрахунку питомого показника за відповідною ознакою; етап функціонального циклу.

Проте при існуючій системі звітності вітчизняних підприємств визначити рівень забезпечення показників ефективності, продуктивності, інтенсивності і тривалості функціонального логістичного циклу практично неможливо. Тому для удосконалення обліку, аналізу і регулювання логістичних витрат було проведено факторний аналіз інформації спеціальних джерел з логістики, у тому числі – щодо застосовуваних форм звітності провідних у сфері логістики зарубіжних компаній [1–6]. За результатами аналізу виявлено наявність зв'язків системи показників логістичної діяльності з функціональними логістичними циклами. Таку систему показників пропонується використовувати в процесі економічного аналізу логістичної діяльності підприємства в динаміці та з урахуванням галузевих стандартів або досягнень провідних підприємств з аналогічним профілем й умовами діяльності (принцип бенчмаркінгу).

У процесі цього аналізу основну увагу потрібно зосереджувати не лише на визначенні розмірів і рівня логістичних витрат, тенденцій їх змін, але й на виявленні причин зазначених змін, їх зв'язку із собівартістю продукції та іншими економічними результатами виробництва продукції, а також на пошуку шляхів зниження даних витрат. У зв'язку з тим основними інструментами проведення економічного аналізу логістичних витрат мають бути: аналіз витрат підприємства за видами діяльності; аналіз витрат на реалізацію (збут) продукції; аналіз витрат у розрахунку на одиницю фінансових ресурсів. У межах кожного з напрямів загального аналізу витрат підприємства повинні бути виявлені і проаналізовані логістичні витрати, знання яких дозволяє обґрунтовано планувати їх на майбутні періоди.

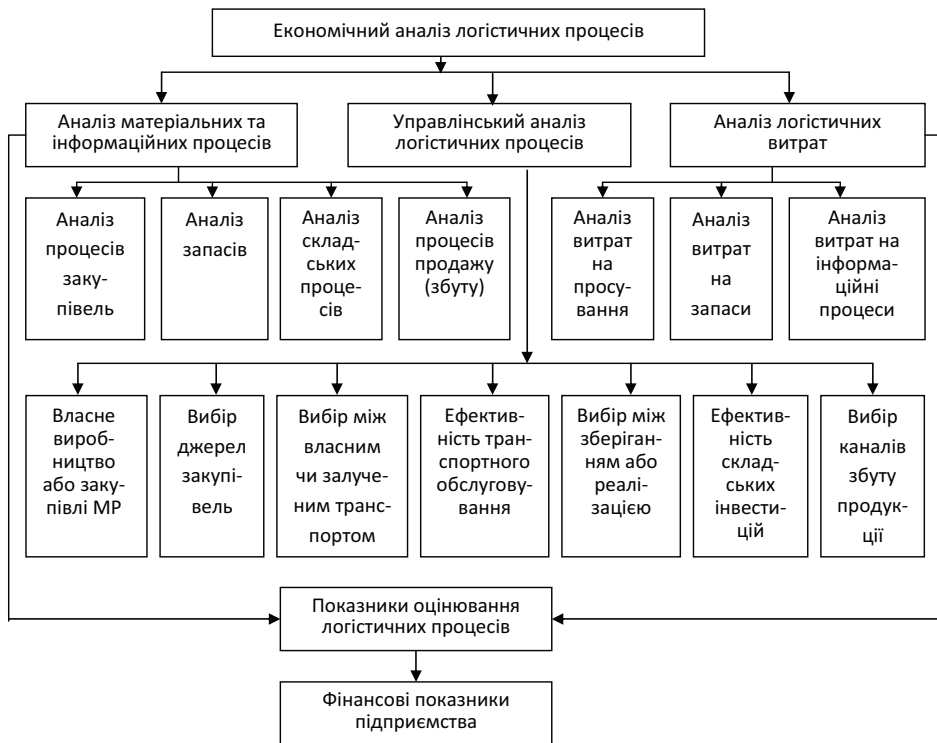
Логістичні витрати мусять бути проаналізовані як загалом по системі логістики підприємства, так і по його окремих структурних підрозділах у розрізі економічних елементів витрат, статей калькуляції, видів діяльності, одиниць робіт, стадій виробничого процесу й інших об'єктів обліку (див. рисунок).

Економічний аналіз логістичних процесів на підприємстві повинен базуватися на використанні різних методів, зокрема :

попереднього (заснованого на вивченні та порівнянні), структурного та динамічного аналізу логістичних явищ і процесів;

причинно-наслідкового, який дозволяє визначати дію конкретних чинників на відхилення в протіканні логістичних процесів і характер впливу кожного з них;

управлінського аналізу, що дає змогу оцінювати ефективність запланованих заходів у сфері логістики.

Види економічного аналізу логістичних процесів
(власна розробка автора)

У свою чергу, результати економічного аналізу логістичних процесів разом з матеріалами коротко-, середньо- і довгострокового прогнозування перспектив формування матеріальних потоків, розробленими із застосуванням методів експертної оцінки, екстраполяції та/або аналітичного моделювання, мають стати основою для нормування логістичних витрат підприємств та формування системи нормування й управління запасами матеріальних ресурсів кожного суб'єкта господарської діяльності.

Отже, необхідною умовою ефективного управління матеріальними й інформаційними потоками на підприємстві є знання щодо розмірів, рівня і місця виникнення логістичних витрат, що дозволить приймати рішення стосовно параметрів матеріальних та інформаційних потоків і застосовуваних технологій їх опрацювання, форм, методів і способів організації процесів матеріального постачання та збуту.

Управлінням сучасних підприємств для поліпшення результатів управління рекомендовано застосовувати методики, адаптовані під їхні потреби.

Для практичної реалізації зазначених завдань рекомендується створити адаптовану до специфіки логістичної діяльності підприємств систему управлінської звітності, яка б дозволяла визначати розміри і належність логістич-

них витрат до певного функціонального циклу, запровадити і використовувати спеціальні облікові документи, що відображали б логістичні витрати певного підприємства.

Наступні дослідження доцільно продовжувати в напрямку формування методологічних підходів факторного аналізу щодо наявності зв'язку логістичних показників з характеристиками функціональних логістичних циклів.

1. Бухгалтерский анализ: [пер. с англ.] / С.М. Тимачев. – К. : Торгово-издат. бюро ВНУ, 1993. – 428 с. 2. Бухгалтерский учет и анализ в США. – М. : Ист. – Сервис, 1993. – 217 с. 3. Економіка логістичних систем : [моногр.] / [Веселевський М., Білик І., Дейнега О. та ін.] ; за наук. ред. Є. Крикавського та С. Кубіва. – Львів : Вид-во НУ «Львів. політехніка», 2008. – 596 с. 4. Кальницкий А.А. Логистические затраты в системе отчетности предприятий / А.А. Кальницкий // Контроллинг. – 2004. – № 2. – С. 36–42. 5. Корстен Д. ECR. Эффективное взаимодействие с потребителем. Интеграция логистических цепей / Д. Корстен, Ю. Петцль. – М.: КИА-центр, 2006. – 120 с. 6. Уотерс Д. Логистика. Управление цепью поставок : пер. с англ. / Д. Уотерс – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2003. – 503 с.

ЭКОНОМИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ЛОГИСТИЧЕСКИХ ПРОЦЕССОВ

Определены особенности формирования логистических издержек, описывается важность разработки эффективных методов анализа. Представлено авторскую разработку, касающуюся разделения по видам экономического анализа логистических процессов современных предприятий.

ECONOMIC ANALYSIS OF LOGISTICS PROCESSES

The main features peculiarities of logistics expenditures were determinate in this article. There is also actualized the importance of creating of effective methods of analysis and represented the author developing of division according to economic analysis of logistics processes of modern enterprises.

Стаття надійшла 24.04.2013

УДК 657.22

А. М. Штангрет

Українська академія друкарства

**ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСУ
ГАРАНТУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА**

Розглядаються роль і значення обліково-аналітичного забезпечення як складової комплексної системи економічної безпеки підприємства.

Економічна безпека, обліково-аналітичне забезпечення, інформація, загроза

В умовах постійної та складно прогнозованої зміни зовнішнього середовища і внутрішніх умов здійснення господарської діяльності існує висока ймовірність виникнення загроз, реалізація яких може призвести до появи ознак кризового стану, а в подальшому й до банкрутства значної частини вітчизняних підприємств. Реальність розвитку подій за таким сценарієм ґрунтується на фактах, що відповідно до даних Державного комітету статистики України в 2011 р. мало місце скорочення кількості підприємств у розрахунку на 10 тис. осіб існуючого населення до 75 одиниць, зменшення кількості зайнятих працівників на 2,07%, збитковими були 36,5% підприємств, а сума загальних збитків дорівнювала 141098,4 млн грн [5].

Наявність значної кількості загроз для стійкого та ефективного функціонування кожного підприємства вимагає удосконалення існуючих і розроблення нових механізмів гарантування економічної безпеки на мікрорівні. Ключовими сьогодні, виходячи з високого рівня невизначеності умов функціонування, залишаються проблеми інформаційного забезпечення процесу гарантування економічної безпеки підприємства. Ядром інформаційного забезпечення повинно стати обліково-аналітичне забезпечення, яке передбачатиме формування обліково-аналітичної інформації, адекватної цілям управління, що сприятиме досягненню та підтриманню необхідного для стійкого розвитку рівня безпеки.

Теоретичній розробці питань, пов'язаних з підтримкою достатнього рівня економічної безпеки на усіх рівнях управління, багато уваги приділяли науковці О. Ареф'єва, В. Білоус, І. Бінько, Н. Вавдіюк, В. Геєць, З. Герасимчук, В. Духов, М. Єрмошенко, Я. Жаліло, С. Злупко, Т. Кузенко, О. Кузьмін, А. Кірієнко, Т. Ковальчук, Б. Кравченко, М. Лесечко, В. Марцин, Л. Мельник, І. Михасюк, С. Мочерний, В. Мунтіян, Н. Нижник, Г. Пастернак-Таранушенко, С. Покропивний, Г. Ситник, А. Ревенко, О. Терещенко, С. Шкарлет, В. Шлемко, В. Ярочкін та ін. Однак низка завдань, пов'язаних з цією важливою економічною категорією, залишається недостатньо розробленою як в теоретичному, так і в практичному аспектах.